

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Telephone: CHelsea 3-1242

Reprinted as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 230 — Štev. 230

NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 25, 1941 — TOREK, 25. NOVEMBRA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

NA KRAJ VEČ KOT
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izvenredni očet,
nedelj in praznikov).
:: Citajte, kar Vas zanima ::

AMERIKA ZASEDLA GUIANO

**NIZOZEMSKA KOLONIJA V JUŽNI AMERIKI JE POSTAVLJENA
POD VARSTVO AMERIŠKE VOJSKE.—VAŽNA LEŽIŠČA BAVK-
SITA SE NAHAJAJO V TEM KRAJU. — Južna obrambna točka.**

Včeraj je bilo v Beli hiši v Washingtonu naznanjeno, da so Združene države poslale v holandsko Guiano svoje vojaštvo. Guiana se nahaja na severnem koncu Južne Amerike med Venezuelo in Brazilijo.

Poročilo iz Rio de Janeiro v Braziliji pravi, da so ameriški vojniki na Guiani razobesili ameriško zastavo včeraj ob 1.15 popoldne.

Brazilska vlada je kmalu zatem naznanila, da bo njeno vojaštvo skupno z ameriškim in holandskim vojaštvom sodelovalo pri obrambi Guiane.

Obenem pa bo tudi Brazilija postavila močno vojaško stražo ob Francoski Guiani, malo nižje proti jugu. Naznanilo iz Bele hiše pravi, da bo ameriško vojaštvo ostalo v Guiani, dokler bo obstajala vojna nujnost.

Uradno je bilo naznanjeno, da je bilo poslano ameriško vojaštvo v Guiano, da varuje pridelovanje bauxita, ki je neobhodno potreben pri izdelovanju aluminija. Ker pa so Združene države naklonile po lend-lease postavi svojo pomoč Svetlobni Franciji, je jasno, da niso več v prijateljskih odnosih z vlado v Vichyju, dasi diplomatski odnosi še niso bili prekinjeni.

Le nekaj dni zatem, ko je prišla vest, da je bil general Maxime Weygand odstavljen kot pro-konzul in vrhovni poveljnik francoske armade v Afriki, je v popolnem sporazumu med washingtonsko in holandsko vlado v Londonu bilo poslano ameriško vojaštvo v Guiano.

Guiana je zelo prikladna obrambna postojanka proti kakemu napadu iz Džakarja v Zapadni Afriki. S tem pa je tudi zaključena ameriška obrambna črta, ki seže od Severnega ledenega morja pa skoro do ekvatorja.

Senator Tom Connally, predsednik senatskega odbora za zunanje zadeve, je po naznanilu iz Bele hiše rekel: "Po mojem mnenju bomo morali zasesti tudi Martinique (otok v

PO KONVENCIJI INDUSTRIJAL. KONGRESA

Pred zaključkom so delegati še nastopili proti delavski oblasti in proti uradnikom justičnega departmeta. — Murray je dal Rooseveltu pismo zagotovilo.

V soboto zvečer je Congress of Industrial Organizations (CIO) zaključil v Detroitu, Mich., svojo letno konvencijo. Pred zaključkom so delegati še v posebnih resolucijah obsodili poslovanje Narodnega odbora za delavske odnose, ter poizvedovalno službo justičnega departmeta, glede katere trdijo, da se bo polagoma razvila v pravi nemški "Gestapo."

Po zaključku konvencije je bilo objavljeno pismo, ki ga je pisal predsednik CIO, Philip Murray, predsedniku Rooseveltu ter mu v njem zatrdil:

— Vse članstvo CIO je pripravljeno sodelovati v produktivni bitki, čije svrha je, poraziti nacistične sile.

— Vladi in industriji nudimo vsa naša sredstva za pospeševanje obrambnega programa, da bo čimprej zgrajen svet na temelju gospodarske varnosti ter politične in verske svobode.

— V tej deželi ne trpimo nobene politične policije ter odločno protestiramo proti FBI (Federal Bureau of Investigation) ako bi ponovno skušal zatirati kakšno delavsko organizacijo.

Glede Narodnega odbora za delavske odnose je CIO mnenja, da v mnogih situacijah zastavlja CIO in daje prednost drugim delavskim organizacijam.

Francoski Zapadni Indiji in Francosko Guiano, ako se bo vlada v Vichyju še dalje pokorila nemškemu vplivu."

Brazilija zadovoljna z zasedbo

Poročilo iz Rio de Janeiro, glavnega mesta Brazilije, naznanja, da je brazilska vlada zelo zadovoljna s tem, da je ameriško vojaštvo zasedlo holandsko kolonijo Guiano v Južni Ameriki. Obenem pa je Brazilija tudi ojačila svoje straže ob Guiani.

Guiana bila kupljena z New Yorkom

Guiana je bila nekdanj toliko važnosti kot otok Manhattan, na katerem stoji današnji New York. Leta 1667 je Holandska dobila od Anglije Guiano v zameno za svojo kolonijo New Amsterdam, ki je pozneje dobila ime New York.

pešanje obrambnega programa, da bo čimprej zgrajen svet na temelju gospodarske varnosti ter politične in verske svobode.

V resoluciji, naperjeni proti poizvedovalni službi justičnega departmeta, je rečeno med drugim:

— V tej deželi ne trpimo nobene politične policije ter odločno protestiramo proti FBI (Federal Bureau of Investigation) ako bi ponovno skušal zatirati kakšno delavsko organizacijo.

Glede Narodnega odbora za delavske odnose je CIO mnenja, da v mnogih situacijah zastavlja CIO in daje prednost drugim delavskim organizacijam.

New York je bil pozneje angleški nad 100 let, ko je po revolucijonarni vojni pripadel Zdrženim državam.

V Guiani so lansko leto pridelali 615,434 metrskih ton bauxitove rude, po novih metodah pa je bo mogoče pridelati letos milijon ton.

Prvi rudnik so pričeli obratovati leta 1923 in sicer je last Aluminum Company of America, ki je znana pod imenom Alcoa.

Admiral Horthy zbolel

V Londonu so ušli poročilo budimpeštanske radio-postaje, da je admiral Nikolaus von Horthy, ki izra zadnje svetovne vojne vodi madžarske državne posle, nevarno zbolel.

Admiral Horthy je star 73 let.

Komu greje madžarski prestol, če ga sploh komu greje, ni mogoče dognati.

Obnovljena produkcija v majnah

Zdi se, da sta obe stranki zadovoljni, da bo o zadevi closed šopa razpravljaj poseben odbor. Vse ovire so že vsaj začasno odstranjene.

Po premogovnih okrožjih je zavladalo veliko veselje, ker se je John L. Lewis zadovoljil s predlogom predsednika Roosevelta, naj razpravlja o zadevi closed šopa poseben odbor, sestojec iz treh članov.

Majne, ki imajo navado tudi ob nedeljah obratovati, so že v nedeljo obnovile svojo produkcijo, dočim so jim ostale sledile v ponedeljek.

Prvotno je bilo poklicanih na štrajk 53 tisoč premogarjev, zaposlenih v majnah jeklarskih družb, njim se je pa karalu pridružil še več tisoč koparjev mehkega premoga v neodvisnih majnah.

V odbor, ki bo končno rešil sporno zadevo, je imenoval predsednik Roosevelt zveznega delavskega posredovalca dr. Johna R. Steelmana, kot zastopnika premogarjev Johna L. Lewisa, kot zastopnika jeklarskih družb pa Benjamin Fairlessa.

Po vseh majnerskih naseljih je bilo slišati take in slične izjave: — Veseli smo, da je stavka končana. Prepričani smo, da bo posredovalni odbor razsodil v naš prid.

Ako bo uveljavljen v premogovnikih closed šop, se bodo morali po preteku gotovega časa vsi nemški majnerji pridružiti mihi, če ne, bodo pa izgubili delo. V splošnem so

majnerji v "captive" majnah že devetdeset odstotno organizirani.

Jeklarske družbe so bile že v veliki zadregi. Ker so glede premoga odvisne izključno le od svojih majn, si miso nabavile prevelikih zalog, misleč, da lahko sproti dobe toliko premoga, kolikor ga potrebujejo.

Mnogo jeklarn je že zmanjšalo produkcijo za celih dvajset odstotkov, in če bi stavka še nekaj časa trajala, bi sploh morale zapreti vrata.

Tudi zlaj, po končani stavki, ne bo obrat takoj stoodstotno obnovljen, kajti v ta namen je treba precejšnjih množin premoga.

Se v večji zadregi je bila pa vlada, ker se je pojavil vsled zmanjšane produkcije jekla zastoj v narodnem obrambnem programu.

Lažjedelnice in nekatere municijske tovarne bi morale že tekom tega tedna zmanjšati produkcijo, kajti jekla ni mogoče nadomestiti z nobeno drugo stvarjo.

Predsedniku je ameriška javnost hvaležna, ker ni poslal v premogovnike vojaštva, če tudi so ga zastopniki jeklarskih družb silili, naj to stori, češ, da ni nobenega drugega izhoda iz zagate.

Boji za Moskvo vedno hujši

Zadnja dva dneva Nemci z vedno večjo silo napadajo utrdbe, ki branijo Moskvo in njihov železni obroč se vedno bolj krči. Kalinina Nemci sicer niso mogli zavzeti, zato pa so ga obšli na jugu ter zavzeli Klin in slednjici tudi Solnečnogorsk, ki se nahaja samo 31 milj severozapadno od Moskve. Pri Tuli, južno od Moskve pa je ostala bojna črta ista.

Rusi imajo sedaj isto naloge, kot v oktobru, ko se je pričela nemška ofenziva proti Moskvi, namreč zadrževati Nemce čim dalje mogoče in slednjici njihovo ofenzivo vstaviti. Nemci imajo pred Moskvo skoro polovico svoje armade, ki se nahaja na ruski fronti.

Pri Tuli poveljuje štirim tančnim in dvema motoriziranim divizijama ter petim infanterijskim divizijam general Heinz Guderian, ki bo obenem najbrže tudi skušal prodreti do važnega železniškega križišča Ryazana, jugovzhodno od Moskve.

Na severu v okolici Klina in Volokolamska pa skuša 17 nemških divizij vpogniti bočno črto generala Gregorija K. Žukova, ki brani Moskvo od severozapada. Drugi nemški armadni kor pa pritiska pri Možajsku, kjer so se Rusi nekoliko umaknili.

Nemci pri vsaki novi ofenzivi pošljejo v boj veliko število strojev in vojaštva in še posebej pred Moskvo. Nemci sicer napredujejo, toda mnogo po-

časneje kot doslej. Sneženih zametov okoli Moskve ni čev in tla so zamrzajena, ter priprava za tanke. Toda ruska artilerija prekaša nemško in odbija nemške tanke.

Nemci imajo le malo zavetja proti strahovitemu ognju ruske artilerije, in imajo vsled tega velikanske izgube, kar Rusi navdaja z upanjem, da bodo Nemci izgubili toliko vojnega materiala, da bodo slednjici primorani vstaviti ofenzivo.

Tudi na južni fronti se bijejo zelo vroči boji in še zlasti v okolici Rostova. Rusi vztrajajo močne protinapade okoli Moskve in Rostova, da oslabe pritisk na obe mesti.

Največja nevarnost pa preti Moskvi od Klina, kjer so Nemci na nekem kraju prebili rusko črto.

Francoski Kanadčani v Angliji

V nedeljo je bilo pri maši v Westminster katedrali v Londonu 1300 francosko-kanadskih vojakov. Kot zastopnik kardinala Hinsleya je maševal pomožni škof Edward Meyers, ki jim je pozneje rekel, da je Anglija ponosna na svoje francoske Kanadčane.

Vojaki so doma iz Quebeca, Ontarija in New Brunswicka. Po maši so yprizorili pred cerkvijsko paradno, ki si jo je ogledalo več višjih častnikov.

BATISTOVA NAPOVED

Na velikem trgu pred predsedniško palačo v Havani, Kuba, se je zbralo v nedeljo nad sedemdeset tisoč delavcev. Glavni govornik je bil predsednik republike Kube, Fulgencio Batista. Dejal je, da bodo Združene države že prihodnjo pomlad zapletene v vojno ter dostavil: — Ako bo Severna Amerika napovedala Nemčiji in Italiji vojno, bo Kuba prva, ki se bo borila ob njeni strani.

Namen delavske skupščine je bil, odobriti najnovejšo vladno odredbo, po kateri so bile vsem delavcem v republiki zvišane plače.

Dosti bolj kot o delavskih zadevah je razpravljaj Batista o političnem položaju. — Slehernemu je znano, — je dejal, — da Združene države niso dovolj pripravljene na vojno. Toda vsi zatirani vedo, — je dostavil, — da bodo Amerikanci, ako jim bo manjkalo orožja, z golimi rokami branili svojo svobodo.

— Amerika pomaga Angliji in Rusiji kolikor ji je pač mogoče. Amerika doslej še ni poslala nobenega vojaka v Evropo, toda poslala jih bo, če bo svoboda Evrope odvisna od navzočnosti ameriškega vojaštva.

— Če bomo v teh resnih časih brezbržni, bomo s tem pokazali, da nismo močje. Kuba je majhna dežela brez bogastva in zakladov. Toda vse, kar imamo, bomo z veseljem položili na žrtvenik svobode ter žrtvovali za tiste močje, ki umirajo za svobodo. Kuba čaka povečja vodilnega naroda v Ameriki—Zdrženim državam.

Ko je Batista omenil Rusijo, so mu začeli navzoči navdušeno ploskati. Med kubanskimi delavci je namreč dosti komunistov.

Papež bo govoril po radio

Papež Pij XI. se je odločil, da bo za božične praznike govoril po radio in bo pozval državnike, da se naj leta 1942 poslužijo vsake priložnosti, da sklenejo mir.

Papež bo pozval ministrske predsednike držav po vsem svetu, da naj skrbno pazijo na vsako najmanjšo priložnost, ki bi kazala, da bi bilo mogoče doseči mir na zemlji.

Papež bo 24. decembra opoizme govoril po vatikanskem radio, ki bo zvezan z vsemi radijskimi postajami sveta.

Manj zločinov v newyorški državi

Iz Albany, glavnega mesta newyorške države, poročajo, da se je število zločinov in prestopkov sicer povečalo za deset odstotkov, dočim je število težkih zločinov meseca septembra za pet odstotkov nazadovalo.

Lanskega septembra je bilo naprimer v državi 36 umorov, dočim je letošnjega septembra padlo to število na 28. Precej je nazadovalo tudi število požigov.

ŽELEZNIČARJI SE ŠE VEDNO POGAJAJO

Gotovi washingtonski krogi so trdno prepričani, da napovedana stavka železničarjev ne bo izbruhnila. — Podrobnosti niso znane.

Zastopniki železničarskih bratovščin in železniških družb ki se pogajajo glede povišanja plač železničarjem, so imeli v ponedeljek ločena posvetovanja. O čem so sklepali, oziroma, kaj so sklenili, se ni moglo doznati.

Predsednikova komisija je železničarjem premalo obljubila, namreč samo sedem in pol odstotkov, dočim so zahtevali trideset odstotno povišanje.

Jasno je, da s svojimi zahtevami železničarji ne bodo prodrli, četudi se poslužijo zadnjega sredstva — štrajka, vse, kakor bodo pa dobili več kot jim je ponudila predsednikova komisija.

Stavka ima izbruhniti dne 7. decembra. Takrat bo namreč poteklo šestdeset dni izza časa, ko je bila napovedana. Ta rok je postavno določen.

Nevarnost stavke je sicer velika, toda nerodajni krogi v Washingtonu so prepričani, da bo v zadnjem hipu preprečena.

Vlada bo namreč storila vse, kar je v njeni moči, da bodo železnice nemoteno obratovale, kajti to je največje važnosti za narodni obrambni program.

Par dni stavke bi namreč povzročilo strahovito zvedo in nenadomestljivo izgubo.

PROUCAVANJE POMORSKIH OPERACIJ NA ATLANTIKU

Admiral H. E. Kimmel (sredi), vrhovni poveljnik ameriškega brodogoja na Atlantiku se posvetuje s svojima pomočnikoma kapitanoma W. S. Delanyjem (levo) in W. Smithom v mornariškem uradu v Washingtonu o kretanju bojnih ladij na Atlantiku.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slavonic Publishing Company, (A Corporation),
Frank Sakser, President; J. Lajbica, Sec. — Place of business of the
corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription: Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za tri leta \$11.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniški sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

STAVKA V NEODVISNIH PREMGOVNIKIH

Ne oziraje se na vlado, na naročni obrambni program in na javno mnenje, je John L. Lewis, predsednik United Mine Workers, poklical na štrajk premogarje iz takojšenosti "captive" premogovnikov. Ti premogovniki producirajo premog izključno le za jeklarke družbe in so tudi njihova last.

United Mine Workers ne more niti očitati, da stavijo krivice in neupravičene zahteve.

Premogarji so devetdeset odstotno organizirani ter nočejo delati ob strani neorganiziranih delavcev, dočim jeklarški mogote pod nobenim pogojem nočejo dovoliti v premogovnikih closed shop.

John L. Lewis je storil le svojo dolžnost, ker se je zavzel za svoje, nikakor pa ni izbral za borbo primerne časa.

Ce bi živel dežela v povsem normalnih razmerah ter bi se premogarji pojavili s svojimi zahtevami, bi bil pretežni del javnega mnenja na njihovi strani.

In premogarjem bi ne mogel niti ničesar očitati, če bi z ozirom na splošno druginjo skušali s pomočjo stavke izvojevati višje plače.

V tem slučaju pa ne gre ne za to in ne za ono.

V Evropi divja vojna, ki se bo razširila po vsem svetu, če ne bo Hitler pravočasno ustavljen.

Združene države se pripravljajo na obrambo. Ta obramba vključuje tudi ameriške premogarje, ki stoje na križpotju: ali bodo vboče do Lewisovi pristali ali Hitlerjevi sužnji.

Drugi pa v tem slučaju ne gre za izboljšanje življenjskega položaja, pač pa za povsem pravno zadevo.

Z ozirom na vse to, je bil čns za stavko zelo nesrečno izbran, in ni nič čudnega, če se javno mnenje ne strinja z Lewisovo odločitvijo.

Lewis je predvsem zaumeriti, ker je proglasil stavko ob neprimeren času ter je storil to precej tudi iz nasprotja, ki ga goji napram predsedniku Združenih držav in njegovi vna-ji politiki.

Lewis seveda ne more niti prisiliti k odobravanju predsednikove vnanje politike. Kot vsak drugi ameriški državljani, sme biti tudi Lewis takih ali takih političnih nazorov.

Povsem nekaj drugega je pa, če hoče to nasprotje poudariti z vplivom, ki ga uživa med delavstvom, ter proglasi stavko, ki je v nasprotju z vnanjo in vojaško politiko Združenih držav.

KURUSUJEVO POSLANSTVO

Mogoče je vojna na vzhodni fronti Združenim državam bližja kakor na zapadni.

Stališče japonske vlade napram ameriški se spreminja kot se pač spreminja položaj na fronti pri Moskvi in ob vodu v Kavkaz. Misljenje je pa vedno isto, in nazoni so nespremenjeni.

Da pridobi japonska vlada nekaj časa, je nedavno poslala v Washington posebnega odposlanca, ki je nedvomno predložil ameriški vladi nove predloge za "uravnavo." Za tako "uravnavo" namreč, kot si jo Japonska predstavlja in želi.

Ko je odposlanec Kuru su konferiral z visokimi uradniki v zveznem glavnem mestu, so imeli japonski ministri v Tokio ognjevit govor o miru. Ta mir bi povsem lahko označili z izrazom "japonski mir."

— Ta mir, — pravijo zemlje lačni japonski generali, ki se že štiri in pol leta bore na Kitajskem, — mora temeljiti na pravičnosti.

— K sreči, — je izjavil japonski vnanji minister Tojo, — je tudi Hitler prepričan o potrebi svetovnega mira, zgrajenega na pravičnosti. Japonski bo vselej tega mogoče lotiti se s tem mogočnim zaveznikom velike naloge, čije svrha bo preprečiti nadaljnjo širjenje vojnega požara.

Značilno je, da japonski ministri tega ne govorijo z zasmehljivim glasom, pač pa povsem resno.

Z ozirom na to je lahko sklepati, kakšen uspeh bo dosegel Kuru su v Washington.

Te dni smo razposlali opomine vsem rojakom, ki jim je naročnina zapadla dne 31. oktobra, 1941. Upamo, da bodo rojaki vpoštevali te dobrohotne opomine in da bodo naročnino čimprej obnovili. Vsakega je znano težko stališče, ki ga imamo v teh časih, ko so se potrebščine za izdajanje lista tako podražile. — Zatorej prosimo, ne čakajte na terjatve, pač pa bi nam v veliki meri vstregli, ako bi obnovili naročnino, predno vam poteče. Poleg vašega imena in naslova na listu je mesec, dan in leto do kdaj imate plačano naročnino. Pogledajte tam, in ako je vam naročnina potekla, oziroma bo vam v kratkem potekla, dajte po možnosti obnoviti.

Borba Srbije za svobodo

JCO.) — "New York Herald Tribune" z dne 14. nov. priobčuje pomemben članek Andrej Visona, znanega mednarodnega časnikarja in poznavalca razmer na Balkanu, ki pod naslovom "Serbia's Fight for Freedom" piše:

"Najbolj ogorčena borba na Hitlerjevi 'tretji fronti' na čuti uporov se širi v Jugoslaviji. To je obupna borba svobodoljubnih ljudi, ki se, čeprav premagani, nočejo predati. Italijanom ni mnogo do tega, Nemci so pa preveč zaposleni, da bi mogli zloniti to vstajo, ki se bolj in bolj širi. Vendar ti premetno poiskusa-jo borbo Srbov za svobodo sprejeti v bratomorsko versko vojno. Zanesljive vesti mečejo žalostno svetlobo na krivave dogodke v Bosni, jugoslovanski pokrajini, kjer sta dva milijona Srbov živela v dobrem sosedištvu s približno istim številom Hrvatov.

Dočim Nemci oborožujejo Pavlečeve vstake sodrgo in jo hujšajo k mučenju in ubijanju Srbov. Zlasti srbskega duhovništva. Italijani zalagajo Srbe z obrambnimi sredstvi. Načrt obeh družabnikov je očividen: upata, da bodo Srbi in Hrvati v tej vojni drug drugega iztrebili. Nadejate se, da vse večje število zločinov za vedno onemogoči njihovo skupno življenje. Vendar se zdi, da se žrtvi te politike tega zavedate; hrvatski tisk v Zagrebu, ki je pod nemškimi nadzorstvom, uradno demantira glasove, ki se širijo o tajnem zalaganju srbskih četnikov s strani Italijanov.

Jaz v teh četnikih ne vidim samo svobodnjakov, ki se obupno borijo proti osvoboditvi in njegovim slavnim možem. Srečeval sem jih in jih vzljubil. Srečeval sem jih l. 1936, ko sem potoval skozi Južno Srbijo, da obiščem srednjeveške samostane, ta krasna središča pozabljenih in malo poznane civilizacije.

Južna Srbija je četniška dedna posest. Tam so dolga leta vodili junaške borbe proti Turkom, Bolgarom, Nemcem in Avstrijcem. Prva beograjska družba za tajno sodelovanje s četniki je bila ustanovljena v tedanji turški Južni Srbiji l. 1902. Ustanovil jo je beograjski odvetnik dr. Milorad Godjevac. Četniško delovanje pa je prišlo do polnega izraza, ko je leta 1903 skupina srbskih četnikov, da bi kakorkoli že omogočila prihod domoljubnega in demokratskega Petra Koračevića, iztrebila Avstriji vdano rodbino Obrenović. Istega leta je tajni organizaciji, ki so njeni člani prisegli, da rajši umro kakor

izdajo kakšno tajnost, ustopil na čelo mladi Kosta Pečanec, ki je prihodnje leto postal med drugimi njihov voditelj in ki je še danes četniški vojvoda.

Neka srbska časnikarica me je leta 1936 odvedla v beograjsko bivališče Koste Pečanca, v pritično hišo z belim ometom v pusti ulici. Njegova lepa počesana brada, nekdanja črna, in njegova kramna iz ovčevine s četniškim znakom — mrtvaško glavo in prekrizanimi kostema, ste postali sivi. Njegove oči pa, oči črne kakor oglje, so obdržale mladostni žar navzle njegovim 65. letom. Priopovedoval mi je sijajne zgodbe o tistih junaških dneh, ko je za Veliko noč l. 1905 dvignil vstajo proti Turkom blizu Skoplja in ko je v septembru 1916, ko je s francoskim letalom prišel s solunskega bojišča in se s padalom spustil za sovražnikovo črto blizu Kopačnika.

Pokrajinske organizacije in njihove celice je zaprosil zame pomoč in za sodelovanje. Sprejeli so nas bratsko, ti priprosti ljudje, ki so njihove zunanje navade zakrivale bister razum in široko srce. Vzljubil sem te kmete, male trgovce, vaske učitelje in duhovnike, ki so bili presrečni, da se tuji časnikarji zanimajo za njihove cerkve. Ti ljudje, z resnim pogledom in ostrimi, od sonca ožganimi obrazmi so zame postali del srbske pokrajine, prav tako, kakor stoletni hrasti na pokopališču veličastnega romanske-bizantijskega samostana Visoki Dečani, kjer sta pokopana oče in mati Kosta Pečanec.

Bog ve v katerem planinskem zavetju mlad Kosta skriva svoje bolečine in svoje npe. Bog ve iz katere votline daje s prenosljivim radiom navodila svojim ljudem, ki danes vodijo isto borbo, kakor pred 30. leti. Starec je zavil v tajnost svoje samote. Drugi, mlajši voditelji — prvi pisatelji, drugi vojak, so prevzeli njegovo mesto.

Ine pisatelja je Dragisa Vasić. Petdesetletni pisatelj, pisec knjig "1903", "Karakter i duh jedne organizacije" in mnogih drugih, je beograjski odvetnik, ki se je v balkanski in v prvi svetovni vojni boril kot rezervni častnik. Iz teh vojn se je vrnil z vero v potrebnost narodnega preporoda. V svojih zadnjih leposlovnih delih je postal neke vrste srbski Hemingway. S svojim prijateljem Slobodanom Jovanovićem, sedanjim podpredsednikom vlade generala Simovića v izgnanstvu, je v Beogradu ustanovil Srbski Kulturni Klub. Klubovo geslo je bilo:

SLOVENC!

NAJBOLJ PÓPOLNÝ ZALOGA SLOVENSKEGA FOTOGRAFSKIH PLOŠČ DOBITE PRI

JOHN MARSICH, Inc.
463 WEST 42nd STREET
NEW YORK, N. Y.

"Močno srbstvo je jamstvo za močno Jugoslavijo." Vasić je ognjevit srbski narodnjak, čigar olikano vedenje in blaga govornica zakrivata njegovo ognjovitost. Zelo je bil prikljubljen med mladimi srbskim razumnostvom; a dejstvo, da je postal četniški vodja, daje starim borbenemu duhu te narodne organizacije novo, razumnisko barvo. Verjetno je Vasić človek, ki lahko z novo skupno ideologijo zbliža dijaštvo in kmete.

Drugi novi četniški voditelj je vojak po poklicu, Dragan "Draša" Mihajlović, 47-letni generalstabi polkovnik, ki je za svojo hrabrost v balkanski in v prvi svetovni vojni, ko se je boril na solunskem bojišču, dobil mnoga vojaška odlikovanja in sloves enega od najboljših četniških častnikov jugoslovanske vojske. Pred letom dni je služil v Ljubljani pri poveljstvu mesta. Ko je nastala druga svetovna vojna, je poveljeval 39. polku v Celju, kjer je med slovenskimi rodoljubi postal zelo priljubljen.

Ob vpoklicu v Jugoslavijo septembra l. 1939 je polkovnik Mihajlović postal vojnemu ministru poročilo, v katerem ga je opozoril, da nespamet krajinskih politikov pomeni nevarnost za uspešno izvedbo vpoklica in za obrambno sposobnost jugoslovanske vojske. General Milan Nedić, ki je sedaj na čelu srbske "lutkarske uprave," je bil tedaj vojni minister. Na zgoraj opozorilo polkovnika Mihajlovića je odgovoril z ostrim ukorom.

Ko so sile osi začele aprila meseca 1941 napadati Jugoslavijo je Mihajlović, ki mu je bilo znano, da je jugoslovansko poveljstvo imelo v načrtu napad na Albanijo, poslal svoje čete v to smer ne da bi čakal na navodila.

V žalostni zaredi, ki je bila posledica jugoslovanske nepriljubljenosti na vojno in ki so zanj odgovorne prejšnje oblasti, je polkovnik Mihajlović bil med redkimi častniki, ki so pokazali osebo pripravljenost. Njegova sijajna preteklost je bila porok za to.

Za duh in njegova pravljica na hrabrost sta napravila Mihajlovića posebno pripravnega za neradne borbe v bosanskih in srbskih, s snegom pokritih planinah.

Zanesljiva poročila trdijo, da se osemdeset do sto tisoč mož bori v pokrajini od Bosne do bolgarske meje. Zdi se, da je vzhodni del, ki se bori v predelih okrog Zajčara, Niša in Paračina, po večini sestavljen

Peter Zgaga

O LOVU IN LOVCIH

Lovski predpisi so v Ameriki zelo natančni in so v vsaki državi drugačni.

V tej državi smes naprimer streljati v gotovem času zajec in fazane, dočim ti je v drugi državi dovoljeno medveda podreti, hudo kazeno boš pa plačal, če ističan tudi nedolžnega zajeka polkadiš.

V splošnem so pa meni ti predpisi knjiga s sedmerimi pečati, kajti v svojo veliko žalost moram priznati, da nisem bil, nisem in ga menda tudi nikdar ne bom lovec ter me je sram, ker sem v vsem svojem življenju držal puško dvakrat v rokah: prvič na Mihečevi farmi v gornjem delu newyorške države, drugič pa na strelišču barbertonskega lovskega kluba na Prijateljevem posestvu pri Rittman, Ohio.

Iz ostankov jugoslovanske vojske, ker je Nemci niso mogli uničiti. Kmetje iz bližnjih vasi se pridružujejo malim četniškim oddelkom.

Druge čete se borijo v zapadni Srbiji, blizu Bosne. Vojaki tistih polkov, ki so bili obkroženi v Bosni, so našli zavetja v hribih in planinah nad Pečjo in Novim Pazajem. Srbski begunci v tisočih prihajajo iz Bosne, kjer Pavlečevi vstopi koljejo Srbe in se pridružujejo četnikom v borbi za svobodo in za maščevanje.

To je velika žalostna Jugoslovancov, ki se niso hoteli pokoriti, čeprav niso bili pri-

Nadaljevanje na 4. strani.

ZAHVALA

Dolžnost me veže, da se najiskreneje zahvaliva najinim otrokom za presenečenje, ki so nam ga naredili 25. oktobra v Westline pri sinu Joe in njegovi ženi, ki so nam naložili mizo z dobrotami in pijačo v počast 33-letnice našinega zakonskega življenja. Hvala Rozi in Steli Uljan za pesem v dvorani, ki so nam v čast zaplele: "Čez tri gore, čez tri dole." Hvala vsem mojim sinovom in hčerki Mary za tako krasno darila. Torej se enkrat hvala vsem skupaj. Ob priliki vam vrnemo.

John in Mary Bizjak.
Kane, Pa., 11.21.1941.

REVMAČNE BOLEČINE?

Dobite dolgotrajno, prijetno toplotu s Pain-Expeller — čudovito mazilo. Nad 12 milijonov pravih steklenic je do danes njegove dobrote izdali. Zahtevajte pravi Pain-Expeller s Sidorom na etiketi.

PAIN-EXPELLER

NAZNANILO in ZAHVALA

S tuznim srcem naznanjamo, vsem našim sorodnikom prijateljem in znancom, da nas je zapustil za vedno ljubljani soprog, dragi oče ter brat —

George Verbanec

Umrli je 1. novembra 1941. Pokopani je bil rojen 12. aprila, 1881 v vasi Učkovci pri Vinici v Beli Krajini. Prišel je v Ameriko leta 1900; pokopan je bil 4. novembra na St. Marys pokopališču v Sharsburg, Pa., ob lepi udeležbi sorodnikov in prijateljev ter članstva društva "Slovenski Orli", katerega je bil član dolgo vrsto let.

V dolžnost si želimo, da se zahvalimo vsem, kateri ste ga prišli obiskat za časa bolezn, tako tudi najlepša hvala vsem, kateri ste darovali za cvetlice in za sv. Maše, tako tudi, kateri ste dali vaše avtomobile na razpolago za vožnjo pri pogrebu. Hvala vsem, ki ste ga prišli kropiti in se udeležili pogreba ter nas tolažili v beških urah. Torej se enkrat najlepša hvala vsem in za vse, kar ste za nas storili.

Zaljubljeni ostali:

BARBARA VERBANEC, soproga; GEORGE in FRANK, sinova;

CATHERINE, omožena ZUNIĆ, ANNA, omožena KOVIK,

in MARY VERBANEC, hčere;

MATT VERBANEC, brat v Schuylker, Ont., Canada.

FRANK SPIŠIĆ, svak.

Pittsburgh, Pa., 18. novembra, 1941.

Lepa knjiga je kulturna postanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finžgar)

ŽIVI VIRI

Spisal IVAN MATIČIĆ

Knjiga je svojevredna pojav v slovenski književnosti. Knji-ti v nji je v trinaestih dolgih poglavjih opisanih trinaest rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne. Knjiga je verno arhalo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere to vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

KNJIGARNA "Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.

DED —

Je ZEMLJO otrebil, zoral

OČE —

Je je posejal in gledal bujno njeno rast

SIN —

Je zoral med težkim klasjem

VNUK —

Je je dvignil proti besu novega časa

13 POGLAVIJ — 413 STRANI

V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poština plačana

Avtor knjige je IVAN MATIČIĆ, ki je spisal splošno znano knjigo — NA KRVAVIH POLJANAH

Na Mihečevi farmi so streljali v tarčo. Ko je bila na meni vsta, nkaže Matija: — Fantje, zdaj se pa vsi lepo za tarčo postavimo. Tistemu, ki bo za Zgaga stal, ne garantiram življenja.

Dali so mi puško v roko in res obstopili tarčo.

Moj ponos je bil užaljen; in navdala me je sveta jeza. Tak svet jeza, da mi niti za življenje svojega bližnjega ni bilo več mar. Pomeril sem: — Kam ciljaš? — se zareži Matija.

Naravnost v tvoj trebuh, če hočeš vedeti, — jezo sli-nem skozi Weiblove čekane. Ali mislite, da je s topil od tarče in se umaknil? Ja, pa kaj se? Se bolj se je razvzpajal pred menoj.

Niti kri se ne bo pokazala, — si mislim, — v mast se mu bo krogla zataknila, — in sprožim.

Ce sem zadel? Seveda sem zadel. Ne sicer Matijevega trebuh, pač pa petnajst korakov bolj na desno — lonec rožmarina na hišem porcu.

Se eno kroglo imas, — pravijo lovei, tišče se tarče. Vem, — odvrnem in pomerim.

Kam misliš streljati? — vpraša Matija za vsak slučaj. Bom pa še enkrat na porcu, — mu pravim in res polkjam v črepinje. Takrat pa, ko da bi mignil, je bil prostor okrog tarče prazen. Vsi lovei so se zbrali na porcu, jaz sem pa sprožil ter sredi tarče v črno zadel.

Tedaj sem se prepiral, da bi bila puška v mojih rokah silno nevarno orožje in da sem v strelskih zadevah na las sličen tistemu, o katerem je naš narodni ugankar zapisal, da "v peto meri, v nos pa udari."

Nazivno temu sem se dal še enkrat pregovoriti.

Bilo je pred leti v Barbertonu. Moj dobri prijatelj Podlipce me je bil vročega nedeljskega popoldne spravil na led — na petnajst milj oddaljeno strelišče streljat lončene golo-be. Za učitelja so mi dali najboljšega strele. Lončeni "golo-b" je majhna pokrovki podobna lončena plošča, pogrnata s pomočjo stroja iz podzem-skega prostora počevno v zrak.

Moj učitelj je imel neverjetno prakso. Za vsakega "golo-ba" mu je bilo treba tleh strelcov. S prvim ga je prekal na dvoje, z drugima dvema — bum! bum! — je pa razpolovil še obe polovice. In vse to v času dobrih pet sekund! (Če sem kaj preveč povedal, naj mi oprostijo, kajti tega ne pišem kot Zgaga, pač pa kot strelec.)

Oddal sem menda nad petdeset strelcov. Moj učitelj je bil velik gentleman in me je polivalil: — Ni še tako slabo, ni še tako slabo. Poguma ne smeš izgubiti. Ko ne bomo streljali na lončene golo-be, pač pa v škedenjska vrata, nas spet obišči. Prva nagrada ti bo zajamčena.

To so vse moje izkušnje v streljanju, ne smete pa misliti, da sem neuk glede lova v splošnem, lovskih psov, zverjadi in divjadi.

Življenje mi je namreč pri-neslo na pot prijatelja, ki je velik lovec pod Gospodom.

V državi New Jersey traja lovstva sezija štiri tedne. Štiriindvajset tednov pred sezijo govori moj prijatelj, kaj in kako bo streljal. Štiriindvajset tednov po seziji pa pripoveduje, kako je bilo oziroma kako bi moralo biti, da bi bilo vse tako kot je sklenil, da bo.

O njem pa jutri nekaj besed.

Kratka Dnevna Zgodba

M. PUGELJ:

Masčevanje

Proti kresu se je pripetilo mesarskemu vajencu Tinetu Klokotniku, nizkemu in čokatu petnajstletnemu fantu nekaj takega, česar do tedaj še ni v sebi opazil ne čutil.

Učel se je mesarstva pri bogatem in debelem botru Klokotčevniku. Hiša, starinska in častljiva, svetlo pobeljena, stoji ob eni glavnih cest mesta. Na ulico je obrnjena z okni. Naravnost z ceste vodi pred njo dolgo in široko dvorišče. Njenemu pročelju nasproti stoje levi, dolgi kakor ona in ravno tako nizki in čepeči in svetlo pobeljeni.

Boter Klokotčevnik je brez otrok. Ima gostilno in v njej gospodari od takrat, ko je prišel k liši on, mlada natakari- ca črnih las in črnih oči. rde- čih ust in belih zob, lepega te- lesa in iskrenega in živahnega smeha. Nekega večera je Tine sedel za mizo in večerjal. Mi- na hodi sem in hodi tja, pomi- va steklenke in kozarce, posto- ji pri tem in pri onem gostu in se smeje iskreno in živahno. Tine povečerja in sedi. Z očmi spremlja Mino in sedi. Iz za- mize gleda debela glava s svet- limi, živimi očmi, njegov topi nos in njegovo nizko čelo z rjavimi gostimi lasmi. Gleda in sedi in se ne gane. Zdaj na- enkrat zardi preko ušes, vzame klobuček, gleda v tla in odide. Ko se drsa iz mize, ropoče njegovo brusilo, visoko na čr- nem jermenu, okrašenem z ru- menimi volovskimi glavami. njegov ponos in zunanji znak njegove mesarske časti.

Tine si govori pozneje v mis- lih. Tine, ti postaneš nekdanj sanjstojen mesar, inel boš li- šo in hlev; v liši ženo, a v hle- vu vole, da jih boš kralj in pro- dajač njihovo meso za dober denar. Ko človek odraste in postane sam zase, se oženi. Prej- pa, ko je mlad, si izbere eno iz- med žensk, ki hodi po svetu. Katera mu je najbolj všeč, za- tisto se odloči. In v tej ji, da jo ho. kadar bi sam zase, poročil.

Nekega večera, ko ni bilo ni- kogar v gostilni, je rekel Tine: "Mina, sedi sem."

Mina ga je pogledala in re- ka: "No, če praviš ti tako modro in moško, pa bom."

In sedla je.

"Kaj boš povedal?"

Tine stlači roke v žepu tes- nih hlač, nasloni se na mizo na- zaj in reče:

"Kadar eden od nas moških doraste, kajne, postane samo- svoj."

"Kakšen že, ja," pravi Mi- na.

"Nič kakšen! Če je pameten, pa je takol!"

Pogleda jo po strani in po- tem mora dvigniti glavo, ker je Mina za dve glavi višja in sil- no močna.

"In," nadaljuje, "ko se mo- ski osamosvojijo, potem se ože- ni."

"Amen," pravi Mina.

"No! Čakaj! Vprašam te, Mina, in ti naprej povem, da mislim zares. Ali bi ti mene vzela?"

"Kam?"

"Za moža."

Mina se smeje na ves glas in si izmisli nenkrat kratek čas. Ti- netu zvele izza mize, dvigne in nosi ga na rokah po sobi kakor otroka. In reče mu:

"Če hočeš, te bom tudi po- dojila."

In ko se nato domisli, se kr- čevito smeje.

Tine odide spat v mrvu nad hlevom. Siloma zatiska oči, ali vse je zamak; spance noče na oči. Gleda v temo in po- ušesih mu vre in šumi od straš- ne sramote, ki jo je gočoj doži- vel. Ker ne more vzdržati v mrvu, se splazi na tla, dotiplje brusilo z rumenimi glavami na jermenu in ker je v sami stra- ji, ga opreše preko nje in hodi v svetlobi meseca pod široko li- šo sem in tja. Sponzinja se še- petaje z ustnicami neklih tre- notkov svojega življenja, ki so mu v spominu kakor pogumna in slavna dejanja. Zmisli se, kako je gnil vole s Posavja, štiri velike rogate vole v črni zimski noči, sam on in pes Sul- tan. vendar le on kot poglavar in umen vodnik. Cesta pomr- njena, okoli in okoli snežena praznina, burja žvižga mimo.

obcestnega drevja, a on sam s

štirimi ogromnimi rogatimi vo- li, ki enakomerno copotajo in s psom, ki se maje debel in tru- den za njim. Levi prednji vol dvigne glavo, obstane in zamu- ka. Tine plane naprej in brez strahu k njemu.

"Ha, kaj si hotel? Hej!"

In ožge ga s palico po širo- kem bledu.

In zdaj obstaneta zadnja dva in hočeta v stran in nazaj. Ali kdo se jih boji? Tine zavilni palico, udari po levemu in po desnem in zakriči, da odmeva do leve in desne: "Hej, hej!"

Misli pogumno, hodi v stra- ci sem in tja, in prijenjuje od časa do časa za jermenom na ka- terem visi železno brusilo. Stre- se ga, zamahne z njim in se odločno zasuče.

Eh, si zaključ v mislih, gnil si jermen. Tine, ti si hotel na- prej, on nazaj, ali prišel si ga. In šel si pred bikom, ki je imel zavezano glavo, šel si brez strahu, dosti naj ti bo!

Tine je dobil v temi spomin. —pogum in z njim v glavi si predstavlja jasno bodočnost. Sebe vidi, rejnena in košate- ga, z debelimi pesti in z debe- lejšimi prsti na njih, in Mi- no vidi staro baburo, izsueno ženo zakotnega in zapitega čevljarja, ki jo zabava s kopi- ti in knefiro. In ko se pelje enkrat z okroglim svecem mimo njihove razdrte delavnice, za- tegne vaje in se pošali.

"Kje imaš pa konja, Mina? Ali se ti nikamor ne popelješ, kaj tičiš kar vedno doma?"

Pošali se, to stori gotovo.

In njenega moža, zapitega čevljarja, pokliče enkrat in ga povabi na polje. Posadi ga za mizo in postreže mu s pečen- ko in vinom. Napase ga in na- poji, da zaspi na klopi. In ko pride Mina ponj, se pošali: Kaj mu ne preč vsak dan pečen- ke, ko jo je gotal kakor volk in kaj mu daješ doma slabše vino, kakor moje, ko je pil. ka- kor bi prišel iz pušave?

Tudi to stori gotovo.

Tine hodi še vedno gor in dol in zdaj prikipi njegova duša do vrhunca. Postavi se pred lino, gleda v tri zvezde, ki se vidijo skozi njo, stopi široka, iztegne roke kvišku in v sami brajci in pasom z brusilom go- vori pridušeno in slastno.

"Ne oženim se, nikoli se ne oženim! Maščujem se. Mina, to je gotova stvar. Nad vsem ženstvom se maščujem in če ne bodo čutili vse, tista edina bo čutila, ki bi morala biti sicer moja žena. Postanem mož, zre- dim se in znastem, vrat se mi zalije kakor botru in roke se mi zdebele in prsti, na katere na- taknem težke zlate prstane, napravim si hišo, in hlev, pri- nem metarsko obrt na svojo roko ali ne oženim se. Ko umrjem pa pokličem svojega prijatelja in mu vse zapustim."

Po teh besedah leze Tine na- zaj na kup mrv, zarije se va- njo, a na prsih drži v obeh ro- kah brusilo z jermenom, kjer se vrste ramene volovske gla- ve. In kljubuje Mini in vsem drugim svojim sovražnikom, zespri trdno in nemirno.

In Tine Klokotnik je mesar- ski mojster, ima hišo in hlev, pa vole in ženo Mino ima. To- da Tine je nizek in čokat, ka- kor bi bil še vedno petnajst let star in sree mu je otroško, ka- kor bi bil še vedno vajenec. Mina pa je velika, da seza do stropa, široka je, rejena in ko- šata; roke so ji zavaljene kot dva stebra, pesti pa so debeli in pesti ogromne, da bi mogla z njimi pobiti vola. Tine se je boji, res, boji se je, kakor se ni nikoli bal niti para volov, niti bika z zavezano glavo in z ob- ročkom v nosnicah. Kakor osa ga gleda Mina s svojimi črnimi očmi, ki se pobliškavajo kakor strele iz rdečih rezečih ust ji štrilita dva bela velika zoba, dviga silne pesti nad svojo gla- vo k stropu in kriči nad njim:

"Ti si moj mož? Pa ti? Ko- liko pa te je, sirota — ali naj te zvestim ter ti polonim vse košice?"

Kot gora se dviga Mina nad njim, strašna, široka in groze- ča: Tine pa se ji umakne tro- petajoče in hiti:

"O, Mina, nikar me ne tepi- saj sem tvoj mož!"

Mina se krohota na ves glas in grabi po njem s svojimi de- belimi prsti, da ga zneisti in mu polomi vse kosti. Tine bo- ži, beži, . . .

Stopi na prag ter pade vznak na cesto.

Ko se je zbudil, sta stala ob njem boter Klokotnik v samih spodnjih hlačah in natakari- ca Mina v samem spodnjem križu. Klicala sta ga, javkala, tam na nebesu pa je plaval šip ter ob- seval dvorišče. Le za hip je vi- del Tine vse to okoli sebe, po- tem je moral zamižati. Čul je le še Mino, ki je dejala:

"Nalase se je vrgel dol! Maščeval se je nad mano!"

A Tine ne ve ničesar več — ne čuti ničesar več . . .

Iz lobanje, ki zija na nji strašna rana, curlija po dvori- šču rdeča kri, kakor droben virček teče mlada krvca, iz- ginja v prahu in pesku — in ž- njo odteka življenje.

ZAKAJ SE INTELIGENTNE ŽENE TEŽKO POROČE.

Vsak ameriški študent in študentka dobro pozna prof. Arnošta Gravesa, vsaj po ime- nu. In tudi tisti, ki niso več študentje, ali to sploh niso bili, se radi zanimajo za njegova dognanja. Prof. Graves je namreč vodja seminarja o za- konski vedi, ki so jo pred leti uvedli v Kaliforniji kot učno snov na univerzi. V svojih se- minarjih vodi prof. Graves na- tančno statistiko o uspehih in neuspehih v zakonu. Doslej je opazoval 525 zakoncev, ki so živeli najmanj 6 let skupaj in je ugotovil, da so žene, ki so bile pred zakonom zaposlene, mnogo boljše zakonske družice kakor one, ki so doma čakale na ženina — pač zato, ker so same spoznale vso resnobo in

Pomagajte stari domovini!

Združena Slovenska Društva v New Yorku

PRIREDE

ZA POMOC STARI DOMOVINI

VELIK KONCERT s PLESOM

v nedeljo, 30. Novembra

OB DRUGI URI POPOLDNE

V POLJSKEM NARODNEM DOMU

Arlington Hall

23 St. Marks Place (East 8th Street)

NEW YORK

VSTOPNINA 50 CENTOV — (Kdor da več, se hvaležno vzprejme.)

Za skupni odbor Slovenskih Društev, Frank Kerže, predsednik.

težo življenjskega boja in ga

znajo pravilno ceniti pri mozu. Njegove statistike pa tudi do- kazujejo, da se najbolj inteli- gentne študentke najmanj po- roče, kar seveda ne dokazuje, da si moške ne žele študiranih žena, marveč to, da najinteli- gentnejše ženske polagajo naj- večjo pažnjo na izbor svojega življenjskega tovariša.

Prof. Graves je svojo zna- nost v zakonu zgostil v nasled- njih sedem točk:

1. Skušaj spoznati kar največ zastopnikov drugega spola, preden se odločiš za enega iz- med njih, kajti prva ljubezen ne traja večno.

2. Glej bolj na značaj svojega

izvoljenca, kakor pa na njegov zunanji videz, ki si ga vsakdo lahko pridobi z navado ali s posnemanjem.

3. Kadar vzljubiš človeka, ki naj bi delil s teboj življenje, se za nekaj časa loči od njega. Le tako boš spoznala in se prepi- čala, ali ga res tako zelo lju- biš, da bi ne hotela živeti brez njega.

4. Dobro premisli, ali si imaš s svojim tovarišem kaj pove- dati. Če ne, je vajina ljubezen zgolj vzplamtlost na prvi po- gled. Če nastajajo v vajinem duševnem odnosu praznote že pred zakonom, kaj bo šele po- usodo.

5. Zneje v zakonu!

6. Dobro premisli, ali ti bo iz- voljeni tovariš resničen in za- nestljiv partner za vse življe- nje, ali zna s teboj deliti ne le radosti, marveč tudi življenj- ske skrbi.

7. Ne pozabi na starše svojega bodočega moža in pazi, ali ni njegov odnos do njih tesnejši, kakor do tebe. Če tega ne vidi- šiš pravočasno, boš zaradi te- ga zelo trpela v zakonu.

8. Ženitna formula govori o skupnem prenašanju dobrega in zlega. Izberi si za tovariša človeka, ki bo junško in brez očitkov prenašal neprijazno usodo.

Poučni spisi

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO. Sestavlil dr. F. J. Kern. Vezan. Cena \$2.00

BODOČI DRŽAVLJANI naj narodu kajliče — "How to become a citizen of the United States". V tej knjigi so vsa pojasnila in nako- ni za naseljenca. Cena 35 centov

DOMAČI ŽIVNOZDRAVNIK, spisal Franjo Du- lar. 278 strani. Cena trda vez. Cena \$1.50

Zelo krotka knjiga za vsakega živnozdrav- nika, opis raznih bolezni in zdravljenje; slike.

GOVEDOREJA. Spisal R. Legvart. 143 strani. S slikami. Cena \$1.—

KNJIGA O DOSTOJNEM VEDENJU. 111 strani. Cena 50c

MLEKARSTVO. Spisal Anton Perc. S slikami. 188 strani. Cena 50c

Knjiga za mlekarje in ljubitelje mlekarstva sploh.

UMNI ČEBELAR. Spisal Frank Lakmayer. 163 strani. Cena \$1.—

ZDRAVILNA ŽELIŠČA. 62 strani. Cena .25c

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 W. 18th Street
New York, N. Y.

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Note

za
PIANO-
HARMONIKO
ali
KLAVIR

Po 35c komad:

SLOVENIAN DANCE
VANDA POLKA
PO JEZERU
K O L O
OHIO VALLEY
SYLVIA POLKA
TAM NA VRTNI GREDI
MARIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRHU
OJ, MARIČKA, PEGLAJ
ŽIDANA MARELA (polka)
VESELI BRATCI (mazurka)
BARČICA
MLADI KAPETANE
KO PTIČICA TA MATA
ZVEDEI, SEM NEKAJ

Po 25c komad:

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Naročite pri
KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

GOSPOD iz KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

135

"Potiorek dobi odlok, a ni pomiločen," si je mislil Ilić. "Najprej je treba izvršiti sodbo nad prestolonaslednikom. Biti moramo stvarni politiki naša stvarna politika terja, da najprej spravimo s poti prestolonaslednika, čigar načrti nas hočejo uničiti."

Ilić se je pogreznil v mračne misli. Ni se bil obnesel; kaj-njivo dolgo je bil odlagal Potionskovo odstranitev, zdaj si je to očitil, sram ga je bilo pred samim seboj. "A zdaj," se je namnil, "zdej pokažem, da nisem strahopetec. Pokažem jim, da nisem iz strahopetnosti pustil generala živega. Atentat na prestolonaslednika bodi moja skrb."

Ko je v svojem siromasnem domu sanjaril o dejanju, je čutil, kako se upirajo vanj vprašujoče materine oči. Zamežljal je. Težko je bilo varati mater, imeti pred materjo skrivnost. Mati se je že nekajkrat žalostila, ker ni bil postal učitelj čepotarka. Materi na ljubo je spet in spet odlagal dejanje. Mati se je že neka let žalostila, ker ni bil postal učitelj, čeprav je bil učiteljski kandidat. Z grozo se je bila združila, ko ji je nekega dne povedal, da noče biti učitelj, ker ne more stopiti v državno službo. Materi na ljubo je živel v Sarajevu kot majhen bančni uradnik. Moral ji je bil obljubiti, da ne bo storil "nič nespametnega."

"Prepušči nevarne reči gimnazijcem," je terjala od njega "ti ne smeš biti več tako lahkomiselni, saj nimaš več osemnajst let."

Mater je imel zelo rad. Mislil je: "Slabič sem. Da nisem slabič, ne bi mislil na mater; kdor hoče storiti veliko dejanje, ne sme misliti nase in na svojo, ampak mora izbrati vsako misel na svoje lastno življenje in biti samo brezdušno orodje mislečevanja. Od danes naprej hočem biti drugačen. Moja žrtev mora navdati mater s ponosom, njen ponos mora biti večji od njene žalosti za menoj. To ji porečem po dejanju — če mi dovolijo, da bom smel pred usmrtitvijo še govoriti z njo."

Misel na usmrtitev mu je bila zdavraj domača. Mislil si je: "Da bi bil le še tam!" Dejanje uspešno, to rečno življenje končano, to bedno življenje na koncu krasno, uspešno, osmišljeno z velikim osvobodilnim dejanjem. Sanjal je, da je dejanje storjeno, nadvojstvo ubit. Sanjal je o slavi. Zvest, da si umiril Habsburžana, ki je edini up sovražnikov — to je pomenilo več, kakor umor generala. Sanjal je. Edini sem, ki morem storiti to dejanje. V Beogradu to vedo; zato so mi poslali sporočilo."

Mati je stala pri čeburi. Prala je za tuje ljudi. V sopulu pralnega čebra je bil Danilo odrasel. Z grozo se je upirala, ko je šel dobrovoljno na vojno, pomagat srbskim bratom. Ko se je po balkanskih vojnah vrnil, je bila z grozo opazila, da občeje z zarotniki, da z zarotniki šušlja v kotu kuhinje in prosi prijatelje, naj govorijo neslišno, da jih niti ne bi slišala. "Kaj kanite, kaj smejete?" je mati že nekaj let z grozo vpraševala po vsakem obisku šušljalec in šepetalec.

"Nič posebnega, mati."

"Nekaj mi skrivaj, Danilo, čutim to. — Nočem, da se vtišča v navarne reči, ki te lahko spravijo v nesrečo. Ničesar nimam na svetu, razen tebe — sam veš. Obljubi mi, da prepuščiš nevarne zadeve drugim! Če bi se ti kaj zgodilo — bi bilo moja smrt. Obljubi mi, da ničesar ne napraviš!"

Obljubil je. Tolikokrat ji je bil že obljubil, vsakokrat kadar ga je p. rosila. Mislil si je: "Moram jo naglati, naš svetli boj hoče tako še preždedaj bo zvedela, da sem jo naglati."

Toda obljuba, ki jo je dal materi, je bila vendarle vrh, ki mu je vezala roke. Obljuba je bila ohromila njegovo odločnost; zato je general Potiorek še danes živel. "Kdo ve morda je bilo prav," je Ilić premišljeval; "morda je bilo dobro, da sem prihranil svojo noč za večje dejanje. Zdej se ne dam več odvrniti, veliko dejanje me bo opravičilo pred materjo. Storit ga, pa da ji poči srce."

Mati je vzela sveženj perila in rekla: "Zdej grem raznašati perilo, čez nekaj časa se vrnem."

Ko je mati zapustila hišo, so se vrata naglo odprla, trije prijatelji, člani izvisnega odbora "Mlade Bosne" so planili v sobo, in eden je vprašal:

"Ali pride kmalu domov? Hitro, treba je, da se o vsem pomenimo, preden se vrne."

Mestni uradnik Mihajlo Puzara je p. risedel k Danilu in rekel: "Nekaj smo sklenili, Danilo. Obrnili smo se v Beograd do Nedeljke Čabrinovič."

"Pisali ste mi? Čemu?"

"Ne p. isali — tega ni bilo treba. Iz časnika smo izrezali poročilo o manevrih in o nadvojvodovem potovanju ter mu poslali izresek — to zadostuje. Naj se on pomeni s Principom in ostalimi o vsem nadaljejem. Stvar je v teku."

Danilo Ilić je poskočil.

"Kaj pomeni to! Meni so Beograščani prepuščili organizacijo, meni, nikomur drugemu ne! Atentat je moja skrb, odločil sem se, da ga izvršim s svojo lastno roko."

Puzara ni takoj odgovoril. Nato je hladno dejal:

"Sedi in mirno poslušaj. Hotel si ustreliti srbskopravljivega generala — in kaj se je zgodilo? Nič. Niti lasu nisi skrivil Potiorek. Mehak človek si; mati se ti smili. — Prav, prav, saj ti ne očitamo. A razumeti moraš, da ti tako velike stvari ne moremo prepuščiti."

"Ta črkostavec v Beogradu — ta naj bo zanesljivejši od mene?"

"Tega ne vem, tudi trditi nočem. A Princip, ta bo storil. Njegovega naslova nimamo, zato smo morali nasloviti pisno z izrekom na Čabrinovič. Zanesemo se pa le na Principa. Čabrinovič in ostali mu bodo pomagali. Tudi ti mu boš pomagal. Saj ne gre za to, kdo stori dejanje. Samo glavno je, da se zgodi. Tako, zdaj veš, kako in kaj. In zdej gremo, tvoja mati nas krivo gleda."

Ko je tisti dan stopil črkostavec Nedeljko Čabrinovič na svoje delovno mesto v beograjski državni tiskarni, so mu izročili pismo. Raztrgal je ovoj in našel v njem izresek iz zarotniškega "Srbskopravljivega" nalepljen na prazen list. Pošiljalec ni bil imenovan. Čabrinovič je bral:

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Jeremija se skuša rešiti

Piše Pater BERNARD AMBROŽIČ, O.F.M.

Nadaljevanje

Še enkrat: Chewing gum. Res je, pomožno akcijo imamo. Dva odbora sta in se zavzujeta, da bosta s svojo dejavnostjo preotla vsa polja, ki utegnejo priti v poštev za pomoč nesrečnim doma. Kamor eden ne bo posegel, bo posegel drugi. Komar eden ni po volji, bo morda drugi toliko bliže njegovemu sreču.

To se sijajno bere in sliši, toda naj bo še tak odličen in imeniten odbor, iz nič ne more nobeden polniti svoje blaginje. Iz prazne blaginje ne more nobeden pošiljati pomoči tja ne zdaj ne po vojski. Vsak odbor hoče na svoj način predstavljati narod in od tega naroda pričakuje in išče sodelovanja. Pa ne samo s priklamnjenjem, ampak s tem da narod daje.

Ni napačna misel, naj dajo jednote. Saj so in gotovo še bodo. Toda brez dvoma je vsaka jednota po svoje vezana. In če bi jednote še toliko dale — ali bi to pomenilo, da se je narod razgibal, v tej usodni uri? Če je v jednotah blaginjah nekaj tisočakov več ali manj, kateri pojedinca v naroda je zato bolj ali manj bogat? Kateri posamezni Slovenec v Ameriki bi po tisti poti doprinesel osebno žrtev?

Jaz ne vem, kako je z "zmazanimi milijoni" v Washingtonu ali kjerkoli bi utegnili biti. Prav nič nemogočega ni, da ključ do njih ni v najboljših rokah in jih ne odpira in zapira tako, kot mi mislimo, da bi bilo pravično in prav. Vem pa eno: če se narod ne bo sam razgibal, in segel po samo pomoč.

RAZPRODAJA SLOVENSKE KNIJIG po zmerni ceni

Po 50c zvezek
Andrej Ternovac (Ivan Albrecht)
Blagajna Velikega Vojvoda (Frank Heller)
Andersonove pripovedke za slovensko mladino
Bele noči mali junak (Dostojevski)
Božji mejniki (Ivan Pregelj)
Filozofska zgodba (Aleks Jirasek)
Gospod Fridolin Zolna in njegova družina (Fr. Milčinski)
Katan, volji pes (J. O. Curwood)
Kaj se je Makara sanjala (V. Korlenko)
Na različnih potih (Franc Frisch)
Peter Pavel Člavar (Dr. I. Pregelj)
Pravica Klavdi (Vladimir Levstik)
Silka Doriane Gray (Oscar Wilde)
Verne duše v vlač (Prosper Mirime)
Zapiski iz mrtvega doma (A. M. Dostojevski)

Po 70c zvezek
Do Ohrida in Bitolja (Ivan Melik)

Po 75c zvezek
Belfegor (Artur Bernede)
Onstran pragozda (James Oliver Curwood)
Po strani klobok (Danir Feigel)
Zelena cesta (Zane Grey)
Zlati Panter (Sinclair Gluck)
Rdeča Megla (O. R. Frich)

Po \$1 zvezek
Ugrabljen milijon (E. G. Seliger)
Veridicus (Pater Kajetan)
Sivko (E. S. Thompson)
Rudarska balada (Marija Majerjeva)
Prigodbe čebellce Maje (Waldemar Bonsels)
Pingvinski otok (Anatole France)
Pisane zgodbe (Janko Kac)

Po \$1.25 zvezek
Skrivnostni studene (Pavel Keller)

Po \$1.50 zvezek
Zločin in kazen (F. M. Dostojevski)
Tigrovi zobje (Maurice Lablane)
Kristof Dimac (Jack London)
Misterija (Gustave le Rouge)

Po \$2 zvezek
Prešeren (France Klarič)

Po \$2.50 zvezek
Višnjeva repatica (Vi. Levstik)

Naročite pri:
KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street,
New York, N. Y.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

ADVERTISE IN
"GLAS NARODA"

BORBA SRBIJE ZA SVOBODO.

(Nadaljevanje z 2. str.)

pravljeni za vojno. Vendar njihova žrtev ni bila zaman. Pomagala je mnogo utrditvi angleškega položaja na bliznjem vzhodu. Pa so že druge žaloigre v Jugoslaviji.

Zaloigra Srbov, ki so najdražje plačali, ki se še vedno bore proti zatiralcem, ki številno njihovih žrtev gre v sto tisoče in ki jim grozi popolno iztrebljenje.

Zaloigra Hrvatov, ki so jih dali v roke skupini 1500 Paveličevih vstaev, ki so jih pripeljali iz Italije, in ki se je pozneje pomnožila za 50000 Paveličevih pristavev v Hrvatski. Ti ljudje pade Hrvate kakor sužnje v vojno.

In končno žaloigra Slovenec, malega naroda, s komaj poldrugim milijonom prebivalcev do največje intelektualne stopnje v Evropi. Nemci in Italijani so jih razdelili kakor živino. Spodili so jih s posestev in polj. Njihovi duhovniki delajo na cestah. A zdi se, da so nanje pozabili celo prijatelji Jugoslavije v zamejstvu.

Velika vzpodbuda bi bilo za Srbe, Hrvate in Slovence, če bi vedeli za sporočilo, da "niso pozabljeni in da ne bodo pozabljeni."

ŠAMPANJSKO DREVO.

Voda je v severnem delu dežele Čulu precej redek pojav. Toda Čuluji si zavojijo tega ne delajo mnogih skrbi, dokler jim tam na drevesih rase — šampanje.

Ne gre morda za kakšno vinsko trto, temveč za palmo, ki rase na suhi zemlji ob Čuljski obali. Če navrtša njeno steblo, pride sok, ki ga domačini kaj radi pijejo in imenujejo masalo. Masala ima, kakor pravijo tisti, ki vina poznajo, okus kakor šampanjec. Sprva nima nobenega alkohola, toda po 24 urah se spremeni v prav krepko žganje, ki ga imenujejo tam busulu. Po nadaljnjih 24 urah vretja je ta busulu sposoben, da zmeša busulo še tako krepkemu možu in ga položi v četrt ure na tla.

ANGLEŠKI ASTRONOMI SO NENAČADNO ZADOVOLJNI

Po dveh letih vsakonočnih zatemitv v vojujočih se državah, je samo ena vrsta ljudi, ki so teh zatemitv veselili. To so zvezdoslovci. To velja posebno za London. Astronomi bodisi poklieni, bodisi ljubiteljski, so naravnost navdušeni nad črnimi nočmi, ki jim odpirajo neslutene možnosti. Izjavljajo, da v Londonu se sto let ni bilo videti toliko zvezd kakor sedaj. Celo slavna zvezdama v Greenwichu, ki se hoče že leta in leta preseliti iz Londona, ker ji svet milijonov velemestnih luči skoraj onemogoča vsako opazovanje, si je zaenkrat premislila.

(Vojna pa je imela še druge nepričakovane posledice. "Dig for Victory" koplji za zmago, je geslo, ki ga danes menda največje izgovarjajo in uporabljajo na Angleškem. Ta poziv pa ne navdušuje ljudi za kopanje kakšnih strelskih jarkov ali zaklonišč zoper zračne napade, temveč mu je smoter ta, da bi ljudje izkoristili vsak kosček razpoložljive zemlje, vsak vrtil in vrtiček po mestih za pridelovanje zemeljskih sadežev.

Mnogi prijatelji vrtoz so se seveda s težkim srcem odločili za to, da so svoje skrbno gojene cvetlične grede uporabili za gojitev krompirja in zelenjave, vendar so to storili in tako bo v prihodnji pomladi pred londonskimi vrati in tudi v mestu samem, zrastle vse polne krompirja, zelene in belušev. Da bi novepečene zelen-

PEVSKIM ZBOROM

POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIKALJE.

SLOVENSKE PESMI
Zbirka 9 narodnih pesmi
Izdala Glasbena Matica v
Clevelandu.
Cena — \$1.50

Emil Adamič—16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor 30

ŠEST NARODNIH PESMI za moški zbor 30

ŠEST NARODNIH PESMI za mešani zbor 30

Franc Venturini—ŠEST MEŠANIH IN MOŠKIH ZBOROV 30

Ferdo Juvanec—12 MLADIH LET, moški zbori 30

Peter Jeršek—OSEM ZBOROV (moški in mešani) 30

Moški zbori

OSKAR DEV:
Barčica: Oj, moj šolci je šov;
Kam mi, fantje, drev v vas pol-demo 20

OSKAR DEV:
Srečno, ljuba moja: Ko ptičica na tule gre: Soči: Moj očka na konjčka dva: Dobiv sem pl-semce: Slovo: Je vplnila luč 40

EMIL ADAMIČ:
Modra devojka (belokranjska) 20
Vso noč pri potoci 20
Jureva 20
Hodi Mleka domo: Kaj drugega bočem: Zdravica 20

VASILIJ MIRK in A. GROHMING:
Vetrič: Pa gradil 20

Naročilo pošljite na:

"Glas Naroda"

214 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.

jadarje posvetilo v skrivnost tega početja, je poljedelsko ministrstvo izdalo celo vrsto tiskov s takšno vsebino. Tudi častniki priobčujejo na tisoče člankov izpod peresa vrtnarskih in drugih takšnih strokovnjakov, ki učijo ljudi, kako je treba zemljo okopavati, gnojiti jo in na vse načine pripravljati za koristno rast.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

Poleg poučnih knjig, muzikalij, iger, pesmi itd. imamo v zalogi dosti nabožnih knjig, predvsem

Molitvenike

v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

KVIŠKU SRCE

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani vezava umetno 25c

KVIŠKU SRCE — (\$1.35)

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani v belem celolidu 50c

KVIŠKU SRCE — (\$1.40)

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani v belem celolidu 75c

RAJSKI GLASOVI — (\$1.40)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 225 strani vatešil Sr. Križev Pot 1.50

RAJSKI GLASOVI — (\$1.41)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 225 strani vatešil Sr. Križev Pot 1.50

SKRBI ZA DUŠO

8 x 4 1/2 inčev — 512 strani 1.75

NEBESA NAŠ DOM — (\$1.41)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 inčev 75c

SVETO PISMO ..... \$3.—

(Ker se nam je posrečilo dobiti te molitvenike po zelo nizki ceni, jih tudi moremo prodajati po gori o-značeni ceni. Zaloga pa ni opešno velika, zato jih naročite čimprej, da vam bomo mogli s njimi posrečiti.

Angleški molitveniki:

(ZA MLADINO)

Key of Heaven

fino vezano 35

v usnje vezano 75

CATHOLIC POCKET MANUAL

v fino usnje vezano ..... 1.—

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.